

พรหมจรรย์ ๘๕

สุภีร์ ทุมทอง

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

กรรมฐาน

๑. กายคตาสติ

๒. อานาปานสติ

๓. มรณสติ

๔. พุทธธานุสสติ

๔.๑ คุณประโยชน์และอานิสงส์

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

๑. โส ภาควา อิติปิ อรหํ
๒. โส ภาควา อิติปิ สมมาสมพุทโธ
๓. โส ภาควา อิติปิ วิชชาจรณสมปนโน
๔. โส ภาควา อิติปิ สุกโต
๕. โส ภาควา อิติปิ โลกวิทู

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

๖. โส ภควา อิติปิ อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ
หรือ (๑) โส ภควา อิติปิ อนุตฺตโร
(๒) โส ภควา อิติปิ ปุริสทมฺมสารถิ
๗. โส ภควา อิติปิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ
๘. โส ภควา อิติปิ พุทฺโธ
๙. โส ภควา อิติปิ ภควา

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

๑. โส ภควา อิติปิ อรหํ

(๑) เพราะเป็นผู้ไกลจากกิเลส

(๒) เพราะเป็นผู้ทำลายข้าศึกคือกิเลสทั้งหลาย

(๓) เพราะเป็นผู้ทำลายเชื้อของสังสารจักรได้

(๔) เพราะเป็นผู้ควรแก่สิ่งของมีปัจจัยเป็นต้น

(๕) เพราะเป็นผู้ไม่มีที่ลับในการทำบาปทั้งหลาย

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

๒. โส ภควา อิติปิ **สมมาสมพุทโธ**

ก. เป็นผู้ตรัสรู้ธรรมทั้งปวงโดยถูกต้องและด้วยพระองค์เอง คือ

(๑) ตรัสรู้ธรรมที่ควรรู้อย่าง โดยความเป็นธรรมที่ควรรู้อย่าง

(๒) ตรัสรู้ธรรมที่ควรกำหนดรู้ โดยความเป็นธรรมที่ควรกำหนดรู้

(๓) ตรัสรู้ธรรมที่ควรละ โดยความเป็นธรรมที่ควรละ

(๔) ตรัสรู้ธรรมที่ควรทำให้แจ้ง โดยความเป็นธรรมที่ควรทำให้แจ้ง

(๕) ตรัสรู้ธรรมที่ควรเจริญ โดยความเป็นธรรมที่ควรเจริญ

ข. เป็นผู้ตรัสรู้ทุกขสัจ สมุทยสัจ นิโรธสัจ มัคคสัจ ในธรรมทั้งปวง

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

๓. โส ภควา อิติปิ **วิชาจรณสมปนโน**

เป็นผู้สมบูรณ์พร้อมด้วย**วิชา ๓** ได้แก่ (๑) ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ

(๒) จุตูปปาตญาณ (๓) อาสวักขยญาณ หรือ**วิชา ๘** ได้แก่

(๑) วิปัสสนาญาณ (๒) มโนมยิทธานุสสติญาณ (๓) อิทธีวิธานุสสติญาณ

(๔) ทิพพโสทธธาตุนุสสติญาณ (๕) เจโตปริยญาณ (๖) ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ

(๗) จุตูปปาตญาณ (๘) อาสวักขยญาณ

และ**จรณะ ๑๕** ได้แก่ (๑) สีสสังวร (๒) การคุ้มครองอินทรีย์

(๓) โภชนมัตตัญญูตา (๔) ซาคริยานุโยคะ (๕-๑๑) สัทธรรม ๗ (สัทธา, หิริ, โอตตัปปะ, พาหุสัจจะ, วิริยารัมภะ, สติ, ปัญญา) (๑๒-๑๕) ฌาน ๔

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

๔. โส ภาควา อิติปิ **สุคโต**

(๑) โสภนคมนตฺตา สุคโต

(๒) สุนฺหํ ฌานํ คตตฺตา สุคโต

(๓) สมฺมา คตตฺตา สุคโต

(๔) สมฺมา คทตฺตา สุคโต

(วิสุทธิ.)

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

คณนมิปิ หิ คตฺนติ วุจฺจติ.

ตณฺจ ภควโต โสภณํ ปริสุทฺธมนวชฺชํ.

กํ ปน ตนฺติ. อริยมคฺโค.

เตน เหนส คมเนน เขมํ ทิสํ อสชชมาโน คโตติ

โสภณคณนตฺตา สุกฺโต. (๑)

(วิสุทธิ.)

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

สุนทรํ เจส จานํ คโต อมตํ นิพพานนฺติ

สุนทรํ จานํ คตตฺตปิ สุกฺโต. (๒)

(วิสุทธิ.)

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

สมมา จ คโต เตน เตน มคเคนน ปหิเน กิเลส
ปนฺน อปจจากจฺฉนฺโต.

สมมา วา คโต ที่ปงฺกรปาทมูลโต ปภฺวติ ยาว โภธิมณฑา
ตาว สมตีสปารมีปุริตาย สมมาปฏฺฐิตตฺติยา
สพฺพโลกสฺส หิตสุขเมว กโรนฺโต
สสฺสํ อจฺเจทํ กามสฺขํ อตฺตกิลมณฺติ อิมे จ อนฺเต
อนฺุปกจฺฉนฺโต คโตติ สมมา คตตฺตาปี สฺคโต. (๓)

(วิสุทธิ.)

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

สมมา เจส คหติ ยุตตภูฏาเน ยุตตเมว วาจं ภาสตีติ

สมมา คทตตปิ สุกโต. (๕)

(วิสุทธิ.)

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

๔. โส ภควา อิติปิ **สุคโต**

- (๑) เพราะเป็นผู้มีการเสด็จไปอันงดงาม
- (๒) เพราะเป็นผู้ไปสู่สถานที่อันงดงาม
- (๓) เพราะเป็นผู้เสด็จไปโดยชอบ
- (๔) เพราะเป็นผู้ตรัสโดยชอบ

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

๕. โส ภควา อิติปิ **โลกวิทู**

สพฺพถาปิ วิทิตฺตโลกตฺตตา ปน โลกวิทู.

โส หิ ภควา สภาวโต สมุทฺยโต นีโรธโต นีโรธูปายโตติ

สพฺพถา โลกํ อเวทึ อญฺเษาสึ ปญฺ्ञีวิชฺฌิ...

อปิจ ตโย โลกกา สงฺขารโลโก สตฺตโลโก โอกาสโลโกติ.

(วิสุทฺธิ.)

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

๕. โส ภาควา อิติปิ โลกวิทู

(๑) เป็นผู้รู้แจ้งโลกแบบอริยสัจ ๔ ได้แก่

ก. โลก ข. โลกสมุทัย ค. โลกนิโรธ

ง. โลกนิโรธคามินีปฏิปทา

(๒) เป็นผู้รู้แจ้ง ๓ โลก ได้แก่

ก. สังขารโลก ข. สัตตโลก ค. โอภาสโลก

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

(๖) โส ภควา อิติปิ **อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ**

อตฺตนา ปน कुณฺเห วิสิญฺจฺจตรสฺส กสฺสจि อภาวโต

นตฺถิ เอตฺสฺส อุตฺตโรติ **อนุตฺตโร.**

ตถาเหส สึลคุณฺนาปิ สพฺพโลกมภิกฺวาติ

สมาธิปญฺญาวิมุตฺติวิมุตฺติญาณทสฺสนคุณฺนาปิ

สึลคุณฺนาปิ อสโม อสมสโม อปฺปภฺมิโม อปฺปภฺมิภาโค

อปฺปภฺมิปุคฺคโล ... วิมุตฺติญาณทสฺสนคุณฺนาปิ...

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

สพฺพาทิภู สพฺพวิทฺตุมสฺมิ

สพฺเพสฺสุ ฌมฺเมสฺสุ อณฺูปลิตฺโต

สพฺพณฺชโห ตณฺหกฺขเย วิมุตฺโต

สยฺม อภินฺถาย กมฺพทฺธิเสยฺยํ.

น เม อัจฉริโย อตฺถิ

สทฺวากสฺมึ โลกสฺมึ

อหํ หิ อรหา โลก

อโกมฺหิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ

สทฺธิโส เม น วิชฺชติ

นตฺถิ เม ปฏฺฐิปุคฺคโล.

อหํ สตฺถา อนฺุตฺตโร

สตีญฺโตะสฺมิ นิพฺพุโต.

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

ปริสทมมเม สาเรตีติ **ปริสทมมสารถิ**

ทเมติ วิเนตีติ วุตตัม โหติ.

ตตถ **ปริสทมมาติ** อทนตา ทเมตุม ยุตตา

ติรจฺฉานปริสาปี มนุสฺสปริสาปี อมนุสฺสปริสาปี...

อปัจ ภควา วิสุทฺธสีลาทีนํ ปจฺมชฺฌานาทีนํ

โสตาปนฺนาทีนญฺจ อุตฺตริมคฺคปฏฺฐิปปํ

อาจิกฺขนฺโต ทนฺเตปี ทเมติเยว.

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

อถวา อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถีติ เอกเมวิทํ อตฺถปทํ.

ภควา หิ ตถา ปุริสทมฺเม สาทเรติ

ยถา เอกปลฺลงฺเกเนว นิสินฺนา

อภฺจ ทิสสา อสชฺชมานา ธาวนฺติ

ตสฺมา อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถีติ วุจฺจติ.

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

๖. โส ภควา อิติปิ **อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ**

๖.๑ โส ภควา อิติปิ **อนุตฺตโร**

เป็นผู้ไม่มีใครอื่นยิ่งกว่าด้วยคุณ คือ ศีล สมာธิ ปัญญา วิมุตติ และวิมุตติญาณทัสสนะ

๖.๒ โส ภควา อิติปิ **ปุริสทมฺมสารถิ**

เป็นผู้ฝึกบุรุษที่สามารถฝึกได้ ทรงบอกสอนน्यानเป็นต้น ให้แก่ผู้มีศีล บอกข้อปฏิบัติสูงขึ้นแก่พระโสดาบันเป็นต้น

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

๒. โส ภควา อิติปิ **อนุตฺตโร** **ปฺริสทมฺมสารถิ**

๒.๓ โส ภควา อิติปิ อนุตฺตโร ปฺริสทมฺมสารถิ

เป็นผู้แนะนำ สั่งสอน ไม่มีผู้อื่นทำได้ยิ่งกว่า

เช่นนั่งบัลลังก์เดียวนำไปได้ ๘ ทิศไม่ติดขัด

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

(๗) โส ภควา อิติปิ **สตุถา เทวมนุสฺसानันฺ**

ทีฏฐธมฺมิกสมฺปราชิกปรมตฺเถหิ ยถารหํ อนุสาสติตี **สตุถา.**

อปัจ สตุถาตี ภควา สตุถวาโห, ยถา สตุถวาโห สตุเถ

กนฺตารํ ตาเรตี โจรกนฺตารํ ตาเรตี วาฬกนฺตารํ ตาเรตี

ทุพฺภิกฺขกนฺตารํ ตาเรตี นีรुทกกนฺตารํ ตาเรตี

อตุตฺตาเรตี นิตฺตาเรตี ปตาเรตี เขมนตฺถุมิ สมฺปาเปตี,

เอวเมว ภควา สตุถา สตุถวาโห สตุเต ภวกนฺตารํ ตาเรตี

ชาติกนฺตารํ ตาเรตีตี.

๔.๒ วิธีเจริญพุทธธานุสสติ

(๗) โส ภควา อิติปิ สตุถา เทวมนุสฺसानํ

๗.๑ เป็นผู้สั่งสอนประโยชน์ ๓ อย่างตามสมควร

๗.๒ เป็นผู้นำพาสัตว์ทั้งหลายข้ามภพกัณดาร

และชาติกัณดาร

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

(๘) โส ภควา อิติปิ พุทฺโธ

ยํ ปน กิณฺจิ อตฺถิ เณยฺยํ นาม สพฺพสฺเสว พุทฺธตฺตา

วิโมกฺขนตฺติกณฺวเสณ พุทฺโธ.

ยสฺมา วา จตฺตารี สจฺจานิ อตฺตนาปิ พุชฺฌิ,

อณฺเณปิ สตฺเต โฟเชสิ,

ตสฺมา เอวมาทีหิปี การเณหิ พุทฺโธ.

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

พุทฺโธติ : โย โส ภควา สยมภู อนาจริยโก

ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ฌมฺเมสุ สามํ สจฺจานิ อภิสมฺพุชฺฌิ.

ตตฺถ จ สพฺพญฺญุตํ ปตฺโต, พฺลេสุ จ วสฺสึภาวํ ปตฺโต.

พุทฺโธติ : เกนตฺเถน พุทฺโธ.

พุชฺฌิตา สจฺจานีติ พุทฺโธ. โฟเชตา ปชายาติ พุทฺโธ,

สพฺพญฺญุตาย พุทฺโธ, สพฺพทสฺสาวิตาย พุทฺโธ,

อนญฺเอยยตาย พุทฺโธ, วิกสิตาย พุทฺโธ,

(ขุ.ม. ๒๙/๑๙๒ สารีปุตตนิทเทส)

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

ขีณาสวสงฺขาเตน พุทฺโธ, นีรูปกุกิเลสสงฺขาเตน พุทฺโธ,
เอกนุตวิตราคโคตติ พุทฺโธ, เอกนุตวิทโทโสติ พุทฺโธ,
เอกนุตวิทโมโหติ พุทฺโธ, เอกนุตนิกกิเลสโสติ พุทฺโธ,
เอกายนวมคฺคํ คโตตติ พุทฺโธ,
เอโก อนุตฺตรํ สมมาสมฺโพธิ อภิสมฺพุทฺโธติ พุทฺโธ,
อพุทฺธิวิหตตฺตา พุทฺธิปฐฺฐิลาภตฺตา พุทฺโธ.

(ขุ.ม. ๒๙/๑๙๒ สารีปุตตนิทเทศ)

๔.๒ วิธีเจริญพุทธานุสสติ

พุทฺโธติ เนตํ มาตฺรา กตํ, น ปิตฺรา กตํ, น ภાતฺรา กตํ,
น ภคินียา กตํ, น มิตุตามจฺเจหิ กตํ, น ญาติสาโลหิ
เตหิ กตํ, น สมณพฺร่าหฺมณฺเหหิ กตํ, น เทวต่าหิ กตํ,
วิโมกฺขนฺตีกเมตํ พุทฺธานํ ภควนฺต่านํ โพธิยา มฺุเล
สห สพฺพญฺุตถาณสฺส ปฏฺฐิลาภา สจฺฉิกกา ปญฺญตฺติ
ยทීทํ พุทฺโธติ.

(ขุ.ม. ๒๙/๑๙๒ สารีปุตตนิทเทส)

สวัสดีครับ